

Verslag webinar LETSEN OM DORPEN BRUISENDER TE MAKEN

Maandag 19 juni 2023 via Teams

Met Wesley Dooms en Roswitha Gerbosch van LETS Vlaanderen

12 deelnemers volgden deze webinar.

A. KENNISMAKING MET LETSEN

1. LETSEN: een wereldwijd netwerk

- LETSEN is leuk en eigentijds samenwerken waarbij een virtuele munt wordt gebruikt. Deze staat heel duidelijk voor een tijds waarde. Bij de meeste LETS-groepen geldt: 1u = 60 min = 60 puntjes.
- Wereldwijd zijn er meer dan 1000 communities mee bezig (zie [Cyclos-platform](#)). Het systeem ontstond vanuit een grote crisis met zeer grote werkloosheid in Canada. Toen *green dollars* werden ingezet, had dit veel impact. Ook de Grieken overbrugden enkele jaren geleden de crisis met dergelijke munt. Koploper Japan zorgt via een ruilmunt voor een 'zorgpensioen'.
- Zo'n alternatieve economie is zeker niet tegen de gewone economie maar vormt een complementair systeem.
- Belangrijk bij alternatieve munten:
  - Talenten: naar elkaar kijken als waardevol. Iedereen heeft talenten. Je betaalt elkaar in tijd.
  - Veerkracht: samen meer oplossingen vinden voor bepaalde problemen.
  - Minder moeilijk om iets te vragen omdat je zelf iets kan bieden (cfr. zoekertje plaatsen).
  - Duurzaam: wat kunnen we delen, hergebruiken?
  - Samenwerken, proactiever omgaan met maatschappelijke tendensen (bv. bij energiecrisis minder energie verbruiken door samen een kookclub op te starten).
  - Iedereen kan onmiddellijk starten.
  - Er is een minimum- en maximumgrens, je kunt meestal onder nul gaan (dit wordt niet als negatief gezien).
- Praktisch vb. vanuit LETS Gent: een heer wilde een vereniging opstarten rond chronisch zieken die niet consequent kunnen werken. Wie hem kwam helpen, kon hij met LETS-punten waarderen.
- LETS vakantieland: logies bij verschillende leden. Zie letsvakantieland.be
- LETSEN is een lokaal gebeuren, wil de lokale economie stimuleren. Toch kun je ook interLETSEN. Bv. een Gentenaar wil een dienst ruilen met een Antwerpenaar.
- Er zijn 3 zaken bij LETS waarbij toch met euro's kan betaald worden:
  - werken met ingrediënten (materialen te betalen in euro, tijd in LETS);
  - vervoer (km's in euro, tijd in LETS);
  - logement (via interLETSEN – afspraken liggen hier op voorhand vast).
- **LETSEN is een mindshift, je moet iets opbouwen!**

Andere organisaties spreken LETS Vlaanderen aan om hun doelstellingen te bereiken:

- Bv. Herstelhuis Leuven: op vraag van Dirk De Wachter is er meer interactie via LETSEN.
- OKAN-scholen: via LETSEN nieuwkomers verwelkomen en Nederlands leren + meer integreren in maatschappij (socialiseren).
- *Stuyfplekken* brengen ondernemers samen, dit stimuleren en mensen laten uitwisselen via LETS. Meer info: destuyverij.be/nl/stuyverijen
- Samenwerking met *Markant*.

Partnerschappen in Vlaanderen:

- Met bv. *Muntuit* dat grote expertise heeft rond gemeenschapsmunten.
- Met LETS-groepen die op het wereldwijde platform *Cyclos* aanwezig zijn.
- Het LETS-platform is nog niet geïntegreerd binnen *Hoplr*. Er zijn gesprekken lopend, maar er werd nog niets beslist.

Andere gemeenschapsmunten in België:

- TalentO in Roeselare: www.talentoroeselare.be
- Sengzen in St-Niklaas (gekoppeld aan de lokale handel: dus deel van de kosten kan met lokale munt betaald): www.ondernemeninsintniklaas.be/dagelijks-ondernemen/sengzen/de-stadsmunt
- De Torekens in Gent: idem als in St-Niklaas met nog minder gebruikt: www.torekes.be

In de toekomst kunnen deze munten gaan communiceren.

Campagnes:

- *Warme Welvaart* is opgestart. Nadenken i.s.m. leden: hoe kan welzijn verbeterd worden zonder een euro uit te geven? Leden maken zelf al koppelingen met organisaties.
- i.s.m. Muntuit ook *Bruto Nationaal Geluk*.
- LETS-spel wordt nu ontwikkeld: speels informeren en aanleren.

2. Waarom LETSEN in dorpen? Nieuwe talenten ontdekken en delen!

- Veel mensen zijn niet meer trouw aan het eigen dorp. Via LETSEN stel je lokaal een vraag en iemand van het dorp reageert. Je doet beroep op mensen van het eigen dorp.
- Met LETSEN meer diversiteit en dynamiek bereiken. Hoe meer mensen deelnemen, hoe groter trouwens het aanbod.
- **LETSEN kan als individu of als vereniging.** Je kunt aansluiten bij een lokale LETS-groep of bij LETS Vlaanderen. Er zijn geen extra of juridische verplichtingen als je dit onder LETS Vlaanderen doet. Bijwonen van de Algemene Vergadering is niet verplicht, je bent er gewoon welkom.
- LETS Vlaanderen maakt vanaf half oktober deel uit van het internationaal platform *Cyclos*. Daarmee wordt LETSEN toegankelijker voor jongere doelgroepen (kan daar bv. via QR op smartphone). Het LETSEN mag technisch niet moeilijker worden hierdoor. (LETSC is het huidige transactieplatform dat dan stopt.)
- Met mensen die digitaal minder bedreven zijn, kun je met een fysiek bord werken waarop je vraag en aanbod met elkaar afstemt. Zo werkt men bij Herstelhuis Leuven (zie ook hierboven).

Ondersteuning vanuit LETS Vlaanderen

- Expertise uitwisselen, vragen beantwoorden, info over gemeenschapsmunten verspreiden.
- Groepen activeren tot meer samenwerking (andere LETS-groepen of organisaties uit de regio), zo bv. wil LETS Merelbeke meer met de bewonersplatformen daar samenwerken.
- Wordt een bewonersplatform/burgergroep lid van LETS Vlaanderen, dan kan die participeren aan LETS-projecten, een andere kijk meegeven binnen de LETS-organisatie.

Drempels om te starten:

- De grens tussen een beroepsactiviteit en iets doen als LETS-vrijwilligers (boekhouding / zwart werk) is niet klaar en duidelijk. (Het gaat hier om een hiaat in de wetgeving.)
- LETSEN is vaak moeilijk voor kwetsbaren die denken dat ze niets aan te bieden hebben. (Best niet te veel in 't rood laten zakken. Praat met mensen die langdurig meer vragers zijn dan gevers.)
- Stoppen met LETSEN kan enkel als je op nul staat of als je positief staat.

Belangrijk: dynamieken creëren. Het gaat om live-contacten, fysiek samenkomen.

Een groter wij-gevoel vergemakkelijkt het uitwisselen!

B. VRAGEN EN UITWISSELING

- Het is een streefdoel om LETS-munten van de diverse groepen gelijk te schakelen in tijd, maar dit kan niet opgelegd worden.
- Hoe loopt LETSEN praktisch? Remorque uitlenen voor 4u, betaal je dan 240 punten? Veel leden denken niet zo. Dit is allemaal af te spreken tussen vrager en aanbieder. 1u de tuin omspitten is bv. zwaar werk! Wat als je een tafel gaat LETSEN? Stel dat de tafel anders naar het containerpark gaat, dan slechts 20 punten. Maar gaat het om een waardevolle tafel, dan 200 punten. Koper denkt na: *ik zie er zoveel tijd in om die tafel te bekommen.*
- Is het virtuele van de munt geen probleem? Men gaat lokaal iets kopen, lokaal een taak bij iemand uitvoeren, ... Maar hoe wordt dit gecontroleerd? Hoe gebeurt de boekhouding te velde? LETS is een erg transparant systeem: alles is waarneembaar voor iedereen. Start: 60 punten/u. Elk lid van de groep kan de transacties zien (online of in het Herstelhuis bv. via excel die geprojecteerd wordt op een TV). Het gaat erom een lokale economie te steunen die normaal cash geld vandoen heeft. Een soort vertrouwen groeit, het systeem zit erg goed in elkaar! De lokale handelaars kunnen de LETS-punten zelf gebruiken, zie bv. de [Bristol Pound](#) in Verenigd Koninkrijk.
- Hoe vang je het op als iemand negatief staat? Er is een afsprakennota of reglement bij een opstartende groep (bv. waarborg €20 – je bent je waarborg kwijt als je stopt en negatief staat). Soms is er instapgeld. LETS Merelbeke vraagt €5 voor verzekering + €5 lidgeld (organisatiekosten bijeenkomsten dekken). Het 1^e jaar lidgeld wordt in Merelbeke wel betaald door de groep. In [Tielt](#) betaal je €6 instapgeld + 100 tannekes.
- LETSEN als groep, hoe loopt dat? Dit bekijken per organisatie. Ieder mens heeft capaciteiten maar zie dit nu op niveau van de vereniging. Het kan bv. om coachen gaan, maar ook om logistieke

zaken zoals ruimtes delen, ... Een organisatie die LETS Vlaanderen vervoegt, kan dan waardering naar haar vrijwilligers tonen via de LETS-munt (waarderen in tijd i.p.v. in geld).

- LETSEN kan ook als lokaal bestuur: stel gemeente Merelbeke heeft een LETS-spaarpot en betaalt deelnemers aan een zwerfvuilactie in LETS-punten. Het is als lokaal bestuur leuk om mensen te waarderen. Soms blijkt het moeilijk om mensen te motiveren om iets te doen voor de eigen gemeente... Dit kan zo omzeild worden.
- In België zijn er 4000 à 5000 LETS-leden. In Gent een 335-tal en in Merelbeke 35 (op 23.000 inwoners). Sommige LETS-groepen beperken zich niet tot de gemeentegrenzen (bv. een inwoner uit Melle sluit aan bij Oosterzele of Merelbeke). In Limburg is er enkel LETS Limburg dat dus een veel groter gebied bestrijkt. Ook LETS Leie werkt in een grote regio. LETS Aalst is ook groter (omvat ook Zottegem en Gooik). LETS Durme situeert zich bij Dendermonde (gaat beetje mee met de intercommunale). Er was een groep LETS Geraardsbergen, maar die is recent gestopt. Zij hebben nog gelden. Die worden in onderling akkoord door LETS Vlaanderen beheerd i.s.m. een klein kernteam. Doel is hiermee gedurende 3 jaar in de streek openbare activiteiten te organiseren. Alle leden hadden de keuze om over te gaan naar LETS Aalst of individueel naar LETS Vlaanderen.

Concrete werking van LETS Oostende

- Werd in 2009 opgestart en was de 1^e groep die punten geeft aan instappers. De 'nullijn' werd verlegd en verplaatst naar 2000. (Vroeger stapten leden in 'op nul', maar ze durfden niet onder nul te gaan. Dit geeft instappers een beter gevoel!) Veel groepen hebben dit gevolgd. De mentaliteit hierrond is okay, deelnemers gaan niet profiteren.
- Er is lokaal samenwerking met het sociaal huis en de sociale kruidenier. Ook werd een kookploeg samengesteld. Koken gebeurt op donderdag voor daklozen en op zaterdag voor CAW. Dit loopt i.s.m. *Kookploeg Solidair* uit Gent. Waar elkaar nog versterken?
- Leden mogen meerdere projecten uitwerken. Het gaat vaak om geefmarkten. Hiervoor kledij en klein materiaal inzamelen. 't Moet toegankelijk zijn voor iedereen. Crea-namiddagen (schilderen, haken, breien, enz.) gaan door op de 3^e zaterdag in de maand. Telkens leidt iemand anders dit.
- Samenwerking met Syriërs of Afghanen of FMDO.
- In september komt er een geefmarkt met SAAMO.
- In Oostende is er ook een *Stuyverij* (zie ook hierboven). Mensen op *Stuyfplekken* worden 1 jaar ondersteund. Een mimespeler kon hierdoor van mime zijn job maken.
- Helpt LETSEN om klusjes en onderhoud te organiseren door mensen van verenigingen? Langer engagement valt altijd moeilijker te realiseren. Wat wél helpt is concreter benoemen wat je wilt en dit vanuit dagelijks perspectief te bekijken: vandaag heb ik iemand nodig voor die taak. Dus niet: voor dit traject zoeken we een vrijwilliger. Maar als de verbinding er eenmaal is, kun je mogelijk wel mensen engageren voor langere termijnopdrachten.

In de zijlijn maar ook inspirerend: Dorpsraad Viane heeft het geweer van schouder veranderd, daar is bewust geen voorzitter meer. Er zijn wel voorzitters voor bepaalde projecten.